

K příčinám porážky socialismu u nás v roce 1989

4. „Marxismus hellerismus“

A) Konec „protosocialismu“ a jak dál?

Jiný „tvořivý marxista“ Josef Heller (a jeho spolupracovníci) jednoznačně považuje ekonomické příčiny zhroutení „protosocialismu“ za nosné, určující, zcela patřící k jeho podstatě, neboť tento systém (vnucený nám Moskvou) nebyl prý založen na společenském vlastnictví, ale na „protosocialistickém vlastnictví řídicího aparátu“, kdy sice „prokazoval nejlepší výsledky tam, kde šlo o extenzivní rozvoj výroby, zapojování nových pracovních sil, centralizaci prostředků, vytváření nových kapacit, industrializaci určitých vybraných oblastí apod., zvláště pokud jde o výrobní infrastrukturu“, avšak v „momentě, kdy vývoj kupředu vyžadoval aktivitu a iniciativu jednotlivce, vědecké objevy a inovace, úspornost vynakládání prostředků i pracovní doby, nedokázal se v podstatě živelný systém sladování řídicích direktiv za tuhého vedení politického aparátu (?! – Z. K.) s těmito nároky vyrovnat a systém prožíval své výrazné krize, ve kterých pokusy o reformu krachovaly a docházelo k návratům zpět.“ (Heller, J., *Neužil F.: Bojíte se socialismu? - 2. kap. Krize a zánik protosocialismu – s využitím textů Z. Háby, V. Průchy a A. Bála, s. 37 ad.*). Podstatnou je mj. otázka o jaké reformy má jít a jde.

Proto prý: „Z čistě ekonomického hlediska lze říci, že převzatý sovětský model hospodářského rozvoje, který vyrostl na tamějších potřebách industrializačního období rozvoje národního hospodářství, se pro Československo po roce 1945 podmíněně osvědčil zhruba do počátku 60. let. Podmíněně znamená, že se osvědčil pro řešení problémů existujících mezi industrializací doma (Slovensko, regiony, struktura) a industrializačních dodávek do jiných států socialistické orientace. Méně se však osvědčil z hlediska podpory vnitřního intenzivního rozvoje, založeného na vědeckotechnickém pokroku a racionálním hodnotovém řízení. Od poloviny 60. let se stal sovětský model rozvoje a říze-

ní národního hospodářství v té podobě, v jaké byl uplatňován u nás, brzdou hospodářského rozvoje.

Skutečnost, že nebyl schopen iniciovat vědeckotechnickou revoluci, ale ani si systémově osvojit její podněty zvenčí, byla rozhodující pro jeho ekonomickou porážku o 25 let později. Sovětský model ekonomiky socialismu se v sedmdesátých letech minulého století již přežil a přes opakované pokusy o ekonomickou reformu v Sovětském svazu v podmínkách nástu-

Až poté, s nástupem a rozmachem chruščovovského revizionismu, se začaly vytvářet určité předpoklady pro možnou, následnou tendenci, určitého konstituování kariéristických vrstev v centrech řízení. Nesprávně označovaných za tzv. „novou třídu“ (což měly být, podle těchto pojmů) „stalinisté“, jak to lživě a bezostyšně prezentoval již L. D. Trocký. To vedlo antistalinismem zaslepené, k nesprávnému, subjektivistickému odmítání rodícího se socialismu, který se ještě naplno nevyvíjel na svých základech. Neboť v sobě nesl nutně „znaménka“ (pozůstatků staré dělby práce a tím i existenci ač neantagonistických tříd, státu, státní moci atd.)

Socialismus a více než třicet let obnoveného kapitalismu

(3. část)

pu vědeckotechnické revoluce zřetelně selhal. Představuje vývojovou etapu, kterou hospodářsky vyspělé země již před delší dobou překonaly (? – ZK) a která i v samém Sovětském svazu odeznívala vlastním vnitřním vývojem.“ (Tamtéž s. 40; Heller J., *Neužil F. a kol., Kdopak by se Marx bál? FUTURA 2011, s. 257.*)

Jak to zní na prvý pohled promyšleně, racionálně. Jde o snadné využití (zneužití) již dříve známých, kritických, přesněji v minulosti prezentovaných, sebekritických pohledů na problémy spojené s realizací a využitím vědeckotechnické revoluce. Z čeho J. Heller a spoluautoři jeho textů, při takovýchto soudech vycházejí? V zásadě z toho, že USA a Západ byly v nových, moderních technologiích (dle mne ve velkém uplatňovaných i v produkci pro civilní sféru, což bylo a je velmi důležité), výrazně dál?

Vždyť nejen Spojené státy měly v ekonomické sféře, historicky vzato, obrovský náskok před rodícími se socialistickými zeměmi, který se po vnitřním, fakticky trockisticko-menševickém převratu v Moskvě, v letech 1953-1956, začal znovu naplňovat? Neboť došlo k eliminaci skutečně demokratických, socialisticko-demokratických procesů, ke zmrazení dynamické i entusiasmem podmíněné aktivity a iniciativy pracujících (údernická hnutí, stavby mládeže, brigády socialistické práce atd.). Nakonec však zesměšňované a dehonestované, nejen maloměstáky z elitářských vrstev inteligence, kteří se drali k moci.

staré, kapitalistické společnosti. V jistém smyslu se ona tzv. „nová třída“ nakonec opravdu vyprofilovala. A to v kontrarevolučních převratech z konce 80. let, jako účinný „hrobař socialismu“.

Pokračujme dál v prezentování dalších tezí „marxismu hellerismu“:

„Obecné systémové vady protosocialismu“, se prý „na ztrátě funkčnosti sovětského modelu socialistické ekonomiky v podmínkách rozvíjející se vědeckotechnické revoluce zle podepsaly prostřednictvím dvou konkrétních příčin. Byl to jednak nevhodný zbyrokratizovaný systém řízení národního hospodářství a jednak nedokonalost realizace společenského vlastnictví.“ (Tamtéž 257.) Opravdu? Nyní se ve stručnosti podívejme o jaké „systémové vady“ podle (J. Hellera a kol.) mělo jít?

Prý „Nejhlubší příčinou neúspěchu prvního pokusu o socialismus je hlavní forma vlastnictví výrobních prostředků, která byla jeho základním znakem – tj. forma státně byrokratického vlastnictví zprostředkovaného řídicím aparátem.“ (Heller J., *Neužil F.: Návrh alternativní ideologie KSČM pro současnou etapu vývoje levice i společnosti, s. 8.*)

A zde máme jasnou emanaci (výron) údajně „tvůrčího marxismu“ - hluboce zakořeněnou v antietatismu „marxismu hellerismu“. Ten si našel svou hlavní oběť. Ono dominantní vlastnictví zvítězivil dělnické třídy, spjaté zároveň jak s jeho economic-

kou, tak zejména s onou faktickou, politickou (právní i ideologickou) **mocí**, jež je a jedině může být zpětně **garan-tem veškeré moci pracujících**. Dříve vykořisťovaných a porobených tříd a sociálních skupin. Ta zřejmě musí být smetena, odstraněna. O to tady asi především jde. **Pluralita vlastnických forem a v ní údajně určující role** jakéhosi, doposud neznámého, fiktivního **samosprávného, prý socialistického** (tedy a priori nebyrokratického?) **vlastnictví!**

Proto je třeba prohlásit, že „**protosocialismus**“ byl prý „**velmi omezeným krokem dopředu v základní otázce zespolečenštění práce a výroby**“. I když dokázal dočasně zlepšit každodenní průměrnou životní úroveň a sociální zabezpečení občanů, **nedokázal překonat výrazné společenské nerovnosti** (opět fráze, když byly s problémy překonávány, byl ekonomický systém socialismu ostře kritizován za rovnostářství! - ZK) a **vytvořit společenskou sílu zainteresovanou na dalším progresivním socialistickém rozvoji** (o jakou sílu mělo konkrétně jít?) a dostatečně vybavenou k prosazení takového rozvoje. **Nedokázal zejména dlouhodobě rozvíjet aktivitu, odpovědnost a iniciativu** občanů. Dokázal dočasně blokovat excesy kapitalismu, ale **nedokázal v dlouhodobé perspektivě kapitalismus překonat** v dynamice rozvoje výrobních sil, inovací a vědy i v celkovém zesvětovění společenských vztahů“ (Kdopak by se Marxe bál?, s. 270.)

Tedy „v dlouhodobé perspektivě“ **od 20. let do začátku let padesátých?** Kdy Sovětský svaz prošel občanskou válkou, intervencí imperialistických mocností (roce 1917 – USA, Anglie, Francie, Japonsko ad.) a přesto v letech **1921 až 1941 dokázala VKS(b) pod Stalino- vým vedením uskutečnit socialistickou kolektivizaci a zejména industrializaci, která umožnila v letech 1941 až 1945 ve velké vlastenecké válce čelit vojenské agresí fašistického Německa a jeho spojenců. Válkou, při které došlo k totální decimaci jeho občanů** (ztráta až 27 mil.), kdy musel v prostoru od západních hranic až po Moskvu a Stalingrad, zajistit nutnou, z hlediska materiálních i lidských zdrojů **obrovsky náročnou obnovou, německými nacisty spálené a vydrancované země?**

A poté (1945–1989) byl cíleně imperialistickými velmocemi na čele s USA, nejen trvale omezován ve vývoji „politikou zadržování“ a „zatlačování ko-

munismu“, studenou válkou, která hrozila přerůst ve válku horkou. **Tak, jak k tomu došlo nejen v Koreji a ve Vietnamu (Laosu a Kambodže), ale i vtažením Sovětského svazu do války v Afghánistánu (1979–1989)**. Což jak přiznal přední stratég antikomunismu a poradce prezidenta J. Cartera, Zb. Brzezinski, mělo jít a šlo přivodit SSSR „**sovětský Vietnam!**“ K tomu se, jako k cílené operaci CIA a Pentagonu, přihlásily. **Nemluvě o drsné politice „uzbrojení“, ekonomického vyčerpání Sovětského svazu**. Vskutku „optimální“ pozice pro rozvoj socialismu, jeho mírového soužití a ekonomického sou-těžení se vskutku agresivním - „civilizovaným“, „demokratickým“ a „svobodným světem“. K tomu se příště ještě vrátím v souvislosti s kapitolou III. „Zalhávané spiknutí proti socialismu“.

V dlouhodobé perspektivě prý také „**protosocialismus**“ „**prohrál soutěž o větší míru zespolečenštění práce a výroby**, což se stalo **hlavní příčinou jeho zániku**. Nedokázal být dlouhodobě života schopnou alternativou kapitalismu.“ (Tamtéž s. 270.) Opravdu? Tak tomu není.

Jde o negativistické, záměrně matoucí teze. Je třeba vědět **co je proces zespolečenštění práce a výroby?** Práce má, jako lidská činnost vždy společenský charakter, neboť lidé nemohou vyrábět, pracovat, pokud nevstoupí mezi sebou do ekonomických vztahů. Přítom tento **společenský charakter závisí na typu výrobních, ekonomických vztahů a projevuje se v různých ekonomických formách** ... Pak zde vystupuje otázka, **jaký je rozdíl mezi společenskou prací za kapitalismu a za socialismu?**

Za kapitalismu, v podmínkách zbožní výroby založené na soukromém vlastnictví výrobních a jiných ekonomických prostředků, vystupuje práce izolovaných výrobců jako **práce soukromá. Práce a výroba zde tedy nemá bezprostředně společenský charakter**. Kdy tedy může jít a jde o bezprostředně společenskou práci?

Za socialismu a zejména za komunismu. Pro jasnost a srozumitelnost uvedeného připomenu B. Engelse: „**Bezprostředně společenská výroba i přímé rozdělování vylučují jakoukoli směnu zboží, tedy přeměnu výrobků ve zboží** (přinejmenším uvnitř obce), a tím také jejich přeměnu v hodnoty. Jakmile **společnost převezme výrobní prostředky a začne jich jako bezprostředně zespolečenštěných používat k výrobě, stá-**

vá se práce každého člověka, ať je její specificky užitečný charakter seberůznější, ihned a přímo společenskou prací. Množství společenské práce, které vězí ve výrobku, se pak už nemusí zjišťovat oklikou... Společnost může jednoduše vypočítat, kolik pracovních hodin vězí v parním stroji, v hektolitru pšenice z poslední sklizně, ve stu čtverečních metrů sukna určité kvality. **Ani ji tedy nenapadne, aby množství práce uložené ve výrobcích, která zná pak přímo a absolutně, vyjadřovala ještě nadto v nějakém jen relativním, kolísavém, nedostatečném, dříve nevyhnutelném, jako východisko z nouze, v nějakém třetím výrobku, a ne v přirozeném, adekvátním, absolutním měřítku, v čase.**“ (Marx K. - Engels B., Spisy sv. 20, Svoboda 1966, s. 303.)

V třetím výrobku, v jeho hodnotě. „**Pojem hodnoty je nejobecnější, a tudíž nejobsáhlejší výraz ekonomických podmínek zbožní výroby**. V pojmu hodnoty je proto obsažen zárodek nejen peněz, nýbrž i všech rozvinutějších forem zbožní výroby a **zbožní směny**“. Tedy „**zákon hodnoty, je základním zákonem právě zbožní výroby, tedy také její nejvyšší formy, kapitalistické výroby**. V dnešní společnosti se **prosazuje tímž způsobem, jakým se ve společnosti soukromých výrobců jedině mohou prosazovat ekonomické zákony; jako slepě působící přírodní zákon, tkvící ve věcech a vztazích, nezávislý na chťění nebo jednání, výrobců**“ (Tamtéž s. 304, 306.)

Musím se ještě vrátit k otázce: **Co to je v dlouhodobé perspektivě?** To má být u autorů něco jako onen, fakticky přinejmenším iracionální Chruščovův „úlet“: **Do roku 1980... dohnat a předehnat USA, tak jak teze, že ještě tato generace bude žít v komunismu!** V těchto proklamacích šlo o typický **subjektivismus a voluntarismus, utopistický chimérismus!** Jen blouznivci si mohou myslet, že **nejbohatší a nejmocnější imperialistické země, které po řadu staletí tyly nejen z drancování dobývaných, zkolonizovaných zemí a obrovsky, nevyčísitelně na tom zbohatly, je možné během pár desetiletí dohnat i předhonat a „definitivně“ zvítězit, vybudovat komunismus**.

Tak jak to i vytýčil XXII. sjezd KSSS.

Takovýto přístup nemá naprosto nic společného s marxismem. O marxismu-leninismu nemluvě, přestože jej J. Heller a další považovali a považují za mytologii, řečeno jejich jazykem trocki-

smu: za ideologii „politické moci třídy řídicího aparátu“, „diktatury aparátu“, ne proletariátu.

B) Sovětský model 60. až 80. let nebyl model stalinský ani neostalinský

Pokud jde o **onen** prezentovaný „**sovětský model**“ často doplňovaný přívlastky stalinský či neostalinský, pak je třeba důrazně připomenout, že to již dávno **nemohl a nebyl žádný „stalinský model“**. Ten byl postupně (od let 1953-1956) „reformován“ a „přetransformován“, tedy fakticky odstraněn před více než třiceti lety, před koncem SOVĚTSKÉHO SVAZU a světové socialistické soustavy. Tedy než se daly do pohybu antisocialistické, kontrarevoluční převraty. Vždyť tak šlo od přelomu 50. a 60. let přeci již **o jiný, ne stalinský, marxisticko-leninský**, ale v podstatě **antistalinský**, „chruščovovsko-brežněvovsko-gorbačovský“, **revizionistický „model socialismu“**.

S ním došlo v SOVĚTSKÉM SVAZU již za Chruščova k přeměnám v politickém systému (stát jako politická moc dělnické třídy, ve svazku s družstevním rolnictvem a pracující inteligencí se stal státem všelidový stát a KSSS ve stranu všelidovou). Přesto u nás v 70. letech a počátkem 80. let, fungoval onen model značně efektivně.

Nebyl to tedy krach onoho ve 20. a 30. letech minulého století vzniklého, rozvíjejícího se systému do první poloviny 50. let. Šlo tehdy o plně funkční a efektivní **ekonomický systém, který se postupně, přes mnohé problémy vyvíjel a nesl v sobě potenciál dalšího pozitivního vývoje**.

Z uvedeného vyplývá, že tu největší, avšak jak se nakonec ukázalo, smrtelnou šanci, dostal „přetransformovaný“ socialistický ekonomický a politický systém právě s nástupem „nových obroditelů“, „osvícených“ a inspirovaných „pražským jarem“ roku 1968 v „perestrojce“.

„Věrozvěstů“, k nimž patřili mnozí vysoce postavení pracovníci ve stranické a státní sféře SOVĚTSKÉHO SVAZU a dalších zemí, včetně ČSSR. Tedy i členů KSČ, včetně stoupenců občanského – Demokratického fóra komunistů. Tento jejich „experiment“ bohužel dokázal ještě nerozvinutý, tedy nedokonalý, avšak ve své podstatě ještě stále skutečný socialismus, dovést ke kolapsu a krachu.

Příčiny naší porážky tedy nebyly dány žádným stalinismem, marxismem-leninismem (podle Hellera „mytologií“ politického aparátu), **ale pravicovým revizionismem, oportunistem a nakonec renegátstvím**.

To, co nedokázali dubčekové, mlynářové, císařové, šikové, nakonec dokázali představitelé „moskevského jara“ - Gorbačov, Jakovlev, Jelcin, Ševardnadze, Abalkin, Bogomolov, Šachnazarov atd., atd. A u nás adamcové, Lorencové, hegenbartové, mohoritové, Čalfové, komárkové, havlové, klausové, ježkové atd., atd.!

C) Závěr

Proč je třeba odmítnout „marxismus hellerismus“?

1. Proto, že veškerá složitost praktického zrodu a vývoje socialismu byla fakticky cíleně, při použití marxistické terminologie a odvolávání se nejen na Marxe, Engelse, ale dokonce i na Lenina, nehistoricky, subjektivisticky a schematicky prezentována.

Tak, že prý **nešlo o socialismus**, ale jen o **sovětský, „stalinský a neostalinský“** (tedy zdeformovaný) **model socialismu, jež se zrodil v zaostalém, nedemokratickém Rusku, tedy bez perspektivy**.

Při prezentaci, dle mého přesvědčení i falešných přístupů a argumentů, vyplývajících z autorova přesvědčení, že „vědecky“ objasnil prvý pokus o socialismus, „protosocialismus“ (pojem převzatý od prof. V. Mencla), tedy jak jeho vznik, vývoj, tak i údajně nezbytný zánik (z důvodu ekonomických, politických i ideologických).

V jeho přístupu je naprosto zřejmé, že se drží dávno předem opsané, převzaté, teoretické, spekulativní trockisticko-džilasovské konstrukce, zafixované hluboce nenáviděným „antistalinismem“ a prožitky doby tzv. pražského jara roku 1968. Při kontaktu se mnou ani nezakrýval, že je mu z možných následníků Lenina, nejbližší inteligentní, vzdělaný a výmluvný „revolucionář“ **L. D. Trocký**.

Tak jako *Džilasova kniha „Nová třída“*, která byla pro něj jistým a zásadním východiskem při kritickém náhledu prý na „stalinský“ koncept „byrokratického“, „nesocialistického socialismu“ (vlastně jen nakročením k socialismu = „protosocialismu“). Proto jsou jím ignorovány některé podstatné determinanty vzniku, vývo-

je a nakonec i zániku socialismu, zejména v Evropě.

2. Konkrétně. Předně, pokud jde o zrod **skutečného sovětského modelu socialismu**, ne náhodou, ale zcela vědomě, **záměrně ignoroval nová, po desetiletí zamlčovaná a zalhávaná, velmi závažná fakta vyvracející haldy lží o Stalinovi, jeho údajných zločinech**. Tedy zločinném „stalinismu“ a komunismu. Fakta, jež jsou výsledkem výjimečného, seriózního, objektivního zkoumání nejen éry zásadních revolučních přeměn **při budování sovětského Ruska**, a následně sovětského státu - **SSSR**, kdy na čele VKS (b) stál J. V. Stalin. Tak jak to dokazují některé odvážné, vědecké výzkumy nejen marxistů ze Západu (Grover Furr, *Krise sovětských dějin stalinského období a co bychom s tím měli dělat; O své knize Chruščov lhal, Stalin a boj za ekonomickou reformu aj.*; Mario Sousa: *Lži týkající se dějin Sovětského svazu; americký historik J. Arch Getty; L. Martens, Jiný pohled na Stalina, 1995; ale i z RF (historik Žukov, publicista N. Starikov, nebo mj. V. V. Pjakin, z BL M. Kilev, Chruščov a rozpad SSSR atd. atd.)*

3. To, co ve vývoji nejen v **SOVĚTSKÉM SVAZU** následovalo od druhé poloviny 50. let, pod zásadním vlivem XX. a XXII. sjezdu KSSS, to již nemělo se „stalinismem“, s činností J. V. Stalina nic společného. Tedy jak jsem již nejednou uvedl, **nezkolaboval socialismus, sovětský, stalinský model socialismu, ale model chruščovovsko-brežněvovsko-gorbačovský**, tedy nejen dle mého názoru **menševicko-trockistický**. **Místo toho, aby byl reformován** obratem, návratem k socialistické cestě, k dalšímu budování a dynamičtějšímu rozvoji socialismu **na ML principech a hodnotách, zvláště socialistické demokracii**, plně otevřené dělnické třídě i ostatním pracujícím a naplno, pod jejich kontrolou, **byl socialismus v „ěře perestrojky“** (opět na bázi renegátů a jejich velkých lží) zcela záměrně, cíleně odstraněn, **„pohřben zaživa“**.

4. Podle mne k podstatnému problému „marxismu hellerismu“ patří snaha po „modernizování“, tedy překonání některých Marxových a Engelsových teoreticko-metodologických závěrů, ač se jimi ohání: odmítnutí uchopení politické moci proletariátem, dělnickou třídu ve svazku s ostatními námezdně pracujícími. Což je zdůvodněno tím, že prý „to co v realitě vzniklo, byla diktatura aparátu a nikoli proletariátu a ne-

privilegovaných. Strana i celý politický systém se stal nástrojem doplňující politickou mocí třídy řídicího aparátu, nahrazujícím nedokonalost ekonomické organizace společností avantgardní úlohy jejich politického předvoje – komunistické strany“ a to proto, že je to prý nejen možné, ale i nutné na bázi konstituování jakéhosi samosprávného vlastnictví již v rámci kapitalistických ekonomických a politických vztahů, která vrostou do socialismu.

A to bez uchopení politické moci v revoluci a její případné obrany proti odporu velkokapitálu, buržoazie. Ta přeci nebude klást odpor, neboť si uvědomí, v soutěži pluralitních forem vlastnictví, nutnost dalšího, pokrokovějšího a efektivnějšího nejen ekonomického vývoje.

5. Jak tedy dál?

„Po vyloučení soukromého vlastnictví a aparátem zprostředkovaného vlastnictví státního už totiž zbývá jen jedna forma - samosprávné zaměstnanecké vlastnictví, na kterém by se každý den reálně podíleli všichni pracující, resp. jejich většina.

Na rozdíl od dosavadních pokusů o samosprávu musí být toto vlastnictví doplněno reálnou účastí pracujících na regulaci vrcholových rovin celospolečenského vlastnického rozhodování a kontrole (co to znamená konkrétně? ZK) odborného řízení jak na podniku, tak v centru.

Kontrolní samosprávné mechanismy se musí opírat o demokraticky a plánovitě regulovaný trh a další hodnotové vztahy odpovídající socialismu jako nižší fázi komunistické společensko-ekonomické formace.

Trh a zbožně peněžní vztahy demokraticky

a plánovitě regulované musí být za socialismu hlavním objektivním, mechanismem zprostředkujícím společensky optimální vynaložení živé i mrtvé společenské práce za daných výrobně technických a civilizačních podmínek, zejména za podmínek přetrvávání staré společenské dělby práce.

V počátečních etapách socialismu může existovat pluralita forem vlastnictví, zejména doplňující formy státního vlastnictví s širokou účastí pracujících na řízení, ale i komunálního a regionálního vlastnictví, vlastnictví společenských organizací.

V řadě oblastí může existovat individuální vlastnictví, postupně vykupováno v svobodné tržní soutěži bude kapitalistické velké vlastnictví.“ (Tamtéž s. 8.)

Takže bude v počátečních etapách existovat „kapitalistické velké vlastnictví“, tedy i velkoburžoazie? Zřejmě ano, vždyť jde o pluralitu vlastnických forem.

Na místě je otázka, jak bude řešen vlastní proces překonání kapitalismu a vytvoření, vybudování socialismu, ač v nové podobě „socialismu samosprávného“.

Při výkladu této problematiky J. Heller zdůrazňuje, že se nesmí opakovat chyby minulosti a proto „vyžaduje i určitou revizi autentických názorů klasiků. Klasikové vycházeli z představy, že přechod k socialismu se bude lišit od minulých forem přechodu tím, že bude předcházet uchopení politické moci a pak se teprve bude formovat nová ekonomika.“ A to prý již, právě pro chyby minulosti, neplatí!

„Závěr z toho je jasný – široké lidové vrstvy se na uchopení moci a výkonu vlastnické funkce musí připravovat dlouhodobě a od počátku, a to mohou jen v samosprávném zaměstnaneckém vlastnictví v rámci samotného kapitalismu.“

Vždyť kapitalista není hloupý, velmi brzy přijde na to, že právě samosprávné

To, není (dle J. Hellera – Z. K.) kapitulace před kapitalismem, ale sázka na objektivní determinaci společenského vývoje ekonomikou (nejen výrobními silami, ale i výrobními vztahy, které vždy musí těmto výrobním silám odpovídat). Bytostně odmítám argumentaci typu kapitalismus se dobrovolně nevzdá – z této logiky vyplývá nevyhnutelnost ozbrojeného povstání či války – a to dnes lidé nechťejí. Ani kapitalismus není všemocný a musí se přizpůsobit tlaku ekonomické reality (viz skutečnost, že pod tlakem krize liberálové znárodňují).“ (Tamtéž.)

Z uvedeného pojetí – „sázka na objektivní determinaci“ – vyplývá autorova sázka na iluzi o „automatismu“ dialektiky výrobních sil a výrobních, ekonomických vztahů vedoucí k „automatickému“ vrůstání socialismu do kapitalismu a pak konec konců i o přerůstání kapitalismu v socialismus na principu sebeuvědomění kapitalistů. Jejich pochopení pro „samosprávné vlastnictví“ a s tím i historické úlohy svých „hrobařů“, proletariátu. Ano, že si kapitalisté (zvláště ti nejmocnější, v nadnárodních obřích společnostech a zejména finanční oligarchové) uvědomí nutnost svého odstoupení, vzdání se především své ekonomické a tím politické moci! Pohne se v nich svědomí, „vyšší mravní princip“ – osvítl je ideje humanity, „svobody, rovnosti a bratrství“, nenaplněného hesla jejich předků, pod nímž proběhla jejich buržoazní revoluce. A pod nezměrnou silou oněch velkých slov, předají své nesmírné bohatství a moc onomu, jimi vykořisťovanému lidu, námezdně pracujícím, proletariátu! Škoda, nezměrná škoda, že se toho nedožijí.

A ještě jednu poznámku.

Kapitalisté – liberálové vůbec nic „pod tlakem krize“ neznárodňují, ale jen zestátní své méně efektivní, na finance velmi nákladné firmy (ve sféře výroby i služeb). To znamená, že je většinou jen dočasně předávají do „rukou“ svého, buržoazního státu. Ne do rukou námezdně pracujících!

Zde vůbec nejde o žádný „tvořivě marxistický přístup“, ale o opisování z ideové produkce starých známých reformistů a oportunistů sociálně demokratického ražení!

Opravdu nic nového, jen stará iluze a pohádka ke klamání proletariátu!

(Pokračování příště)

Doc. RSDr. Zdeněk Košťál, CSC.

né vlastnictví mu umožňuje zbavit se neproduktivních byrokraticko-manžerských aparátů a využít této participace samotných zaměstnanců (už to ostatně dělá, mnozí kapitalisté podporují rozvoj zaměstnanecké participace). Bude se snažit samosprávu využít pro zvyšování zisku, ale to se mu nakonec vymkne z ruky...“ (Heller, J.: *Bojíte se socialismu?*, Říjen 2007.)

Proto prý: „Nemusíme vymýšlet nějaké zvláštní jednorázové násilné revoluce, které rozbijí kdeco a znesváří lidi mezi sebou. Revoluce proběhne a lidé ji ani nezaznamenají.“